

verslaafd blijkt aan de mariguana-sigaretten, die een merkwaardigen machtswaan te voorschijn roepen.

Rufino tracht vergeefs deze vrouw te bevrijden, doch als hij in een handgemeen met Don Agustin wordt gedood, doorstroomt Matilda, die niet aan zijn toewijding geloofde, plotseeling een ongekend gevoel, dat haar geheel transformeert. Zij besluit, Rufino's plaats op aarde in te nemen; zij kleedt zich in zijn kleeven en laat zijn naakte doode lichaam achter in de kooi, waarin zij heeft geleefd. Het nieuwe, bevrijde bestaan, waarvan Rufino droomde, beleeft zij. Dank zij haar jongensachtig uiterlijk slaagt zij erin, zich als matroos te laten aanmonsteren en geruimen tijd leidt zij aan boord van een vrachtschip een vreemd, onaardsch-gelukkig bestaan als man. Door een vechtpartij der bemanning gedwongen, het schip te verlaten, komt zij in een kleine kustplaats aan wal en hier wordt door dona Anita, de waardin van een herberg, ontdekt, dat Rufino, de matroos, een vrouw is.

Zoo keert zij terug naar de aarde en herneemt haar oude juk, tot zij op een wonderlijke wijze den dood vindt in denzelfden Stillen Oceaan, waarin zij als Rufino het onaantastbare geluk der zuivere eenzaamheid heeft gekend.

Helman deelt zijn stof in twee deelen in: Aarde en Water; dit is symbolisch voor het geheele boek. Want het lot van Rufino en Matilda hangt ten nauwste samen met het décor van hun bestaan. Rufino vlucht van de zee naar de aarde, waar hij het gekooide leven van Matilda leert kennen. Door zijn dood verlost hij haar van haar ketenen, en Matilda vlucht naar de zee, waar zij als man een zuiver, eenzaam leven leidt. Gedwongen,

terug te keeren naar de aarde, moet zij als vrouw haar vroeger bestaan hernemen. De zee is in dit boek het reinigende element, dat alle verwarring door aardsche geschondenheid wegspoelt en de eeuwigheid weerspiegelt.

De symmetrische bouw der compositie geeft het boek een hechtheid, die in den „bovenbouw" minder sterk is. Men kan erover twisten, of Helman den opzet eerst heeft ontworpen en daarna zijn figuren in dit verband heeft laten passen, dan wel of de schrijver eerst zijn figuren heeft gezien en ze dezen „Heen- en Terugweg" heeft laten afleggen. Dat is in bepaalde opzichten zeker belangrijk, maar hier zij voorloopig slechts geconstateerd, dat de compositie van dit ongewone boek Helman in staat heeft gesteld, een prachtig raam voor zijn figuren te creëren.

Zoowel in de beschrijving van de geheimzinnige gebieden van Mexico, met de geschiedenis der Indianen, peones en mestiezen en hun eigenaardige verbondenheid met den grond, waarop zij leven, als in de beelden van het schier Oostersche Tenochtitlan, met zijn ontuchtwijken en handelaars in verdoovende middelen, maar vooral in de verrukkelijke evocaties van den Stillen Oceaan met de sterrennachten en de blauwheid van een immer wijkenden einder, toont Helman zich een schrijver van beteekenis.

Verskillende motieven van *Het Vergeten Gezicht* roepen reminiscenties op aan Slauerhoff, zoowel aan diens *Verboden Rijk* als aan *Het Leven op Aarde*. In hoeverre Slauerhoff Helman heeft beïnvloed, is moeilijk na te gaan, maar ondanks de soms frappante gelijkens is er geen spoor van imitatie. Wij hebben hier te doen met een bijna broederlijke overeenkomst. Doch beide schrijvers